

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Opetushallitus
15.4.2020

Koulutusala-arvioinnit ja kansainvälisyys

- Humanistinen ala
- Kauppatieteet ja liiketalous
- Tekniikka
- Yhteiskuntatieteet

Koulutusala-arviointien tavoitteet ja aineistot

**Arvioinnin
tarkoitus oli**

tuottaa kokonaiskuva ja tietoa alan **koulutustarjonnan tilasta**, tutkintojen **osaamislähtöisyydestä ja työelämä-relevanssista.**

**Arvioinnissa
tarkasteltiin**

koulutusalan **vahvuuksia ja kehittämistarpeita** sekä korkeakoulujen ja korkeakoulujärjestelmän kykyä **kehittää koulutustarjontaa sekä osaamista** tulevaisuuden toimintaympäristössä.

Arviointikysymykset

- Millainen alan korkeakoulutuksen koulutustarjonnan nykytila on?
- Millaiseen tietopohjaan koulutustarjonnan kehittäminen perustuu?
- Millaisia koulutustarjonnan kehittämisen prosesseja ja verkostoja alalla on?

Arvioinnin vaiheet ja aineistot

Taustakysely
korkeakouluille

Valmiit palautekyselyt
ja pro gradu -tutkielma

Case-tarkastelu

Julkistustilaisuus

Syyskuu 2018

Tammikuu 2020

Suunnittelu

Ala- ja tutkinto-
kohtaiset kyselyt

Fokusryhmätilaisuudet

Kehittämisseminaari
tai kysely

Koulutusala-arviointien tiedonkeruuseen osallistuivat

12

ylloplstoa

23

ammattikorkeakoulua

680

tutkinto-ohjelmaa (403 yllöplstolsta,
277 ammattikorkeakouluista)

115

osallistujaa fokusryhmähaastattelussa

112

osallistujaa kehittämisseminaareissa

160

vastajaa kauppatietelden ja
liiketalouden alan kyselyyn

Yhteiset johtopäätökset ja kehittämissuosituks

Osaaminen eri aloilla on kattavaa

- Tarkastelluilla aloilla tunnistetaan tutkinnoissa **substanssiosaamisen** rinnalla **yleisten valmiuksien** vahvistaminen.
- **Osaamistavoitteiden** kuvaamisessa oli alojen välillä sekä alojen sisällä vaihtelevuutta.
- **Kansainvälisyysosaamisen** karttuminen perustuu pitkälti opiskelijan omaan aktiivisuuteen ja omiin valintoihin. Kansainvälisyyden ymmärtäminen on usein kapeaa eikä sisällä esimerkiksi monikulttuurisuustaitojen huomioimista.
- **Digitaalisen osaamisen taitojen kehittäminen** on ykköstavoite sekä tutkintokoulutuksessa että jatkuvassa oppimisessä. Tällä alueella myös henkilöstön osaamisen kehittäminen on tärkeää.

Koulutuksen profiloitumista ei ole juurikaan tapahtunut

- **Koulutuksen profiloitumista** ei ole tarkastelluilla aloilla juurikaan tapahtunut.
- Tutkimuksessa tapahtunut profiloituminen vaikuttaa hitaasti koulutukseen.
- Korkeakoulujen näkemyksen mukaan profiloitumisen tulee perustua **korkeakoulujen strategisiin valintoihin**, mutta profiloitumiseen tulee olla myös selkeitä kannustimia.
- Sektoreiden välillä on myös eroja:
  - Ammattikorkeakoulujen toiminnassa korostuvat **alueelliset tarpeet**.
  - Yliopistoissa koulutetaan alueellisten tarpeiden ohella myös **kansalliset ja kansainväliset tarpeet** huomioiden.
- Tarkastelluilla aloilla **koulutustarjonta** oli maantieteellisesti ja sisällöllisesti kattavaa.

Kansallista yhteistyötä pitää kehittää

- Ammattikorkeakouluissa **korkeakoulujen välinen alakohtainen yhteistyö** on tiiviimpää kuin yliopistoissa.
- Poikkeuksena yliopistoissa on tiivis yhteistyö **kauppatieteellisellä alalla** sekä tietyissä valtakunnallisissa verkostoissa.
- Korkeakoulujen yhteistyö ja työnjako liittyvätkin vahvasti toisiinsa: ei voi olla profiloitumista valtakunnallisella tasolla, elleivät toimijat tunne toisiaan ja toistensa koulutuksia.
- Kaikilla tarkastelluilla aloilla tunnistetaan **valtakunnallisen yhteistyön kehittämisen tarve** nykyistä systemaattisemmaksi.

Ministeriön ohjaus koettiin vaihtelevasti

- **OKM:n ohjauksen** suhdetta koulutustarjonnan kehittämiseen arvioitiin eri aloilla eri tavoin.
- Eri ohjausmuotojen vaikutusta pidettiin suurena, mutta ei aina tarkoituksenmukaisena.
- Vahvimmiksi ohjauskeinoiksi koettiin **rahanjakomalli** ja **koulutusvastuusäntely**. Rahoitusmalli on ohjannut keskinäiseen kilpailuun, mikä on osaltaan estänyt yhteistyön vahvistamista ja ehkäissyt uskallusta profiloitua.
- Vaikka **hankerahoitusta** eri aloilla kritisoitiinkin, hankkeissa nähdään myös myönteisiä puolia, kuten lisääntynyt korkeakoulujen välinen yhteistyö sekä opetuksen kehittämisen vahvistuminen.
- Korkeakouluissa toivotaan eniten perusrahoituksen vahvistamista.

Jatkuvan oppimisen toimintamuodot ovat kehittymässä

-
- **Jatkuvan oppimisen** uudet tarpeet edellyttävät uusien muotojen, mallien ja rakenteiden kehittämistä.
  - Jatkuvaa oppimista ja tutkintokoulutusta on kehittämistyössä tarkasteltava kokonaisuutena.
  - **Ennakointitiedon hyödyntämistä** tulee vahvistaa sekä tutkintokoulutuksen että jatkuvan oppimisen sisältöjen ja toteuttamistapojen kehittämisessä.
  - **Työelämäyhteyksien vahvistaminen** on oleellista jatkuvan oppimisen kehittämisessä.
  - Jatkuvan oppimisen **rahoitus** on keskeinen kysymys korkeakouluille. Rahoitukseen tulee osallistua eri ministeriöiden ja työnantajien sekä oppijoiden itse.

Yhteiset kehittämissuosituksen

- Korkeakoulutus tulee toteuttaa tarkastelluilla aloilla niin, että **alat kattavat maantieteellisesti** koko Suomen. **Toimipisteiden määrän** pitää olla kuitenkin perusteltu ja niiden koko riittävän suuri koulutuksen laadun takaamiseksi.
- Koulutuksen profiloitumisen tulee perustua korkeakoulun omiin strategisiin valintoihin.
- Tutkinto-ohjelmien osaamistavoitteissa on huolehdittava substanssiosaamisen ja yleisten valmiuksien tasapainoisesta kehittymisestä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää **kansainvälisyysosaamisen** sekä **digitaalisten taitojen** ja ymmärryksen kehittymiseen.
- Tarkastelluilla aloilla tulee **vahvistaa työelämäyhteyksiä sekä alumniyhteistyötä** koulutusten kehittämiseksi.
- Korkeakoulujen tulee tehdä **systemaattista yhteistyötä** alojen ja sektoreiden sisällä sekä valtakunnallisesti, alojen ja sektoreiden rajat ylittäen.
- **Jatkuva oppimista** tulee kehittää tiiviissä yhteistyössä niin tutkintokoulutuksen kuin työelämänkin kanssa. Jatkuvan oppimisen laadunvarmistuksesta on huolehdittava.

Korkeakoulutuksen kansainvälisyys koulutusala-arviointien pohjalta

Koulutusala-arviointien kansainvälisyyteen liittyvät arviointikysymykset

- Miten seurataan alan koulutuksen kansainvälisiä kehityssuuntia?
- Minkälaista kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä koulutustarjonnan kehittämiseksi tehdään?
- Mikä on kansainvälistymisen merkitys (koulutustarjonnan kehittämisessä)?

Kansainvälisyys humanistisen alan arvioinnissa 1/2

- Koulutuksen kansainvälisyys toteutui käytännössä **pistemäisenä ja pinnallisena** ja se painottui **englannin kielen** käyttöön ja pohjautui pitkälti opiskelijoiden **omiin valintoihin**.
- Humanistisen alan opiskelijat lähtevät moneen muuhun koulutusalaan verrattuna **vain vähän kansainvälisiin vaihtoihin**.
- Korkeakoulut **eivät ole** kehittäneet humanistisella alalla juurikaan **kansainvälisiä kaksois- tai yhteistutkintoja**. Kansainvälisillä, englanninkielisillä tutkinto-ohjelmilla on **kansainvälistymispotentiaalia**, jota voitaisiin nykyistä paremmin hyödyntää sisällyttämällä yksittäisiä opintojaksoja valinnaisina osuuksina aihepiiriltään läheisiin kotimaisilla kielillä toteutettaviin ohjelmiin.
- Samalla kun tutkimuksen alalla kansainväliset verkostot ovat hyvin kehittyneitä, **opetukseen kansainvälinen yhteistyö oli juurtunut varsin heikosti**.
- **Kansainvälisten opiskelijoiden integroituminen korkeakouluyhteisöön ei toteudu kovin hyvin**, ja ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden ja kotimaisten opiskelijoiden välillä on vain vähän yhteistä toimintaa.

Kansainvälisyys humanistisen alan arvioinnissa 2/2

Arviointiryhmä suosittelee:

- **Kansainvälisyyden tulee näkyä osana korkeakoulujen kaikkea toimintaa** ja läpäistä humanistisen alan tutkintojen tarjonta nykyistä kattavammin ja syvällisemmin.
- **Opiskelijoiden kansainvälistymisjaksot** tulee suunnitella osana henkilökohtaisten opintosuunnitelmien laadintaa, mutta vaihdot ja harjoittelut eivät saa hidastaa opintoja.
- Korkeakoulujen tulee mahdollistaa jokaisen opiskelijan kansainvälistyminen opintojen aikana, vaikka opiskelija ei lähtisikään ulkomaanjaksolle, esimerkiksi sijoittamalla tutkintoihin **kansainvälistymistä tukeva jakso**, joka sisältää kotikansainvälistymistä tai muuta aktiivista kansainvälistä toimintaa.
- **Osaamistavoitteiden kansainvälinen relevanssi** varmistetaan osana kaikkia humanistisen alan tutkintoja tukemalla kielten ja kulttuurien osaamista, vahvistamalla kieli- ja kulttuuritietoista opetusta sekä tukemalla monikulttuurisuuden eri ulottuvuuksia korkeakoulujen käytännöissä.

Kansainvälisyys kauppatieteiden ja liiketalouden korkeakoulutuksessa (1/2)

- Alan koulutuksen sekä tieteen ja tutkimuksen kansainväliselle kehitykselle ja korkeakoulujen kansainvälistymiselle annettu molemmilla sektoreilla suuri painoarvo. Kansainvälisyys on vahvaa, mutta uudenlaisia toimintamalleja pitäisi kehittää.
- **Tutkinto-ohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa on otettu monin tavoin huomioon kansainvälisyyden vaatimukset.**
  - Kansainvälisyys korkeakoulujen strategioissa ja alan koulutusta profiloivana tekijänä
  - Englanninkieliset tutkinto-ohjelmat ja koulutussisällöt
    - 40 % arviointiin osallistuneista tutkinto-ohjelmista englannin kielellä
  - Kansainvälinen opetus- ja tutkimushenkilöstö
  - Opettaja- ja opiskelijavaihto, työharjoittelu ulkomailla

Kansainvälisyys kauppatieteiden ja liiketalouden korkeakoulutuksessa (2/2)

- Alan korkeakoulut ovat laajasti mukana **kansainvälisissä verkostoissa** ja kumppaniyhteistyössä, esim. CEMS-verkosto
- Yliopistosektorilla **kansainväliset akkreditoinnit** tuovat osaltaan lisäarvoa tutkintojen kehittämiseen, esim. AACSB, EQUIS, AMBA
- Kansainvälisyydellä on monipuolinen ja merkittävä vaikutus alan korkeakoulujen koulutustarjontaan.
- **Arviointiryhmä suosittelee:**
  - Kansainvälisten **korkeakouluverkostojen ja kumppanuuksien** pitää syventää ja erilaisten toimintatapoja pitäisi kokeilla rohkeasti.
  - **Digitaalisia oppimisympäristöjä** tulee hyödyntää laajemmin, jotta opiskelijat ja henkilöstö saavat uudenlaisia mahdollisuuksia kansainväliseen vuorovaikutukseen ja oppimiseen ajasta ja paikasta riippumatta.
  - Kansainvälisyysosaamisen laajentaminen englanninkielisyydestä vahvemmin kohti **monikulttuurista osaamista** on tarpeen työelämän jatkuvasti globalisoituessa.

Kansainvälisyys tekniikan koulutusala-arvioinnissa

1/2

- Tekniikan alaa tarjoavat korkeakoulut ovat selvästi **kansainvälisiä korkeakouluyhteisöjä**.
- **Tekniikan alalla korkeakouluissa ulkomaisten opiskelijoiden osuus on merkittävä**. Korkeakouluissa on runsaasti englanninkielisiä tutkinto-ohjelmia ja niiden myötä ulkomaalaisia opiskelijoita.
- Tekniikan alan koulutuksissa **yliopistoissa on ulkomaista henkilöstöä**, mutta ammattikorkeakouluissa kansainvälisyys ei näy tekniikan alan henkilöstörakenteessa.
- **Kansainvälisyys ja tutkimusyhteys** on tekniikan alan itsearvioinneissa mainittu vahvuutena alle viidesosassa korkeakouluja.
- vain pieni osa kyselyyn osallistuneesta tutkinto-ohjelmasta ilmoitti kansainvälisyyden yhtenä ohjelman kolmesta tärkeimmästä vahvuudesta: 14 % yliopistojen diplomi-insinöörin tutkinto-ohjelmista mainitsi kansainvälisyyden yhdeksi tutkinnon vahvuudekseen.

Kansainvälisyys tekniikan koulutusala-arvioinnissa

2/2

- **Työmarkkinoiden kotimaisuus** on esimerkiksi työvoimapulasta kärsivällä ICT-alalla ongelma, joka näkyy ulkomaisten valmistuvien insinöörien työllistymisessä Suomeen.
- Ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden nykyistä parempaan **integroimiseen** suomalaisille työmarkkinoille tekniikan alan korkeakoulut eivät yksin pysty ratkaisemaan. Tavoitteen saavuttamiseksi pitäisi rakentaa **toimivia yhteistyömalleja** työnantajien, korkeakoulujen ja julkisen päätöksenteon välillä.
- Korkeakoulut tarjoavat Suomelle mahdollisuuden **koulutetun työvoiman maahanmuuton väylänä**. Sellaisia päätöksiä tarvitaan, joilla helpotetaan tutkinnon suorittaneiden sijoittumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja työllistymään Suomeen.

Kansainvälisyys yhteiskuntatieteellisen koulutusala-arvioinnissa 1/2

- Yhteiskuntatieteellisen alan tieteen ja tutkimuksen sekä koulutuksen kansainvälinen kehitys ja yliopistojen **kansainväliset yhteistyöverkostot** vaikuttavat enemmän alan opetuksen kehitykseen kuin esimerkiksi yliopiston strategiset valinnat.
- Keskeisiä kansainvälistymisen muotoja ovat opintojaksojen ja tutkinto-ohjelmien **englanninkielisyys** sekä **kansainvälinen opiskelijavaihto**. **Kansainväliset rekrytoinnit** ja **opettaja- ja tutkijavierailut** ovat myös tapoja lisätä koulutustarjonnan ja opetuksen kansainvälisyyttä.
- **Englanninkieliset opintokokonaisuudet** laajentavat myös perusopiskelijoiden opetustarjontaa ja tukevat kotikansainvälistymistä, jossa kansainvälisten tutkinto-ohjelmien ja opiskelijoiden integroiminen muuhun opetustarjontaan on tärkeää. Osa yhteiskuntatieteellisen alan tutkinto-ohjelmista on kansainvälisesti suuntautuneita myös ohjelmien sisältöjen ja niiden tuottaman osaamisen suhteen.

Kansainvälisyys yhteiskuntatieteellisen koulutusala-arvioinnissa 2/2

- Kansainvälisyys on vahvuus osassa alan tutkintokoulutusta, mutta valmistuneiden mukaan kansainvälistymisen valmiudet eivät erityisesti korostuneet alan tutkinto-ohjelmissa kokonaisuutena. Osassa yliopistoja on myös nähtävissä laskua vaihtoon lähtevien alan tutkinto-opiskelijoiden määrissä.

Arviointiryhmä suosittelee:

- Kaikilla yhteiskuntatieteellisen alan opiskelijoilla tulee olla osana alan tutkintokoulutusta **mahdollisuus kansainvälistymiseen** sekä kehittää valmiuksia toimia kansainvälisessä ja monikulttuurisessa ympäristössä.
- Kansainvälisyys ja mahdollisuus kansainväliseen opiskelijavaihtoon on integroitava osaksi tutkintorakenteita ja opetussuunnitelmia. Opiskelijavaihdossa suoritettavat opinnot tulee voida täysimääräisesti hyväksilukea osaksi tutkintoa.
- Kansainväliseen opiskelijavaihtoon osallistuvien määrää tulee seurata, ja mahdolliset opintoihin liittyvät **rakenteelliset esteet tulee poistaa**.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kiitos!

